

viel de ruimte, die ik had, mij zeer tegen. (...) Om die reden sloeg ik dan ook Van Veldhuizen aanbod af, om Hebr., Jac. 1 en 2 Petr. te bewerken.' *Archief-Grosheide*.

<sup>30</sup>. V. Hepp aan Grosheide, 13 november 1914. *Archief-Grosheide*.

<sup>31</sup>. *Acta van de generale synode der Gereformeerde Kerken in Nederland, gehouden te 's Gravenhage, van 27 oktober tot 6 november 1914* (Kampen 1914) art. 34 en bijlage XI.

<sup>32</sup>. *Acta der generale synode der Gereformeerde Kerken in Nederland, gehouden te Rotterdam, van 20 augustus tot 6 september 1917* (Kampen 1920) 20.

<sup>33</sup>. Van Veldhuizen aan Grosheide, 25 oktober 1917: 'Indertijd noemde ge Greijdanus voor de bijbelvertaling. Nu zie ik pas uw voorgevoel inzake Kampen.' *Archief-Grosheide*.

<sup>34</sup>. S. Greijdanus aan Grosheide, 13 november 1917. *Archief-Grosheide*. Greijdanus doelde op A. van Veldhuizen, 'Een vertaling van Paulus' brief aan de Filippenzen', *Theologische Studiën*, XXXI (1913) 335-344, in herziene versie gepubliceerd in *Stemmen des Tijds*, V (1915) II, 286-293. Eduard Verhoef, *Adrianus van Veldhuizen. Nieuwtestamenticus, maar vooral praktisch theoloog* (Heerenveen 1997) 49, suggereert dat deze vertaling het richtsnoer was voor de nieuwe vertaling van 1951. Het brieffragment waarop

onmiddellijk gestalte. Nog voor Greijdanus op 19 december 1917 aantrad als hoogleraar stelde hij vanuit de pastorie van Paesens een onderlinge verdeling voor van de op college exegese te behandelen bijbelboeken.<sup>36</sup> Van meet af aan zochten Greijdanus en Grosheide dus naar samenwerking en stemden zij hun werkzaamheden op elkaar af. Zo ontstond er een werkverband dat het gehele Nieuwe Testament omvatte en dat een goed uitgangspunt bood voor het werken in de richting van een nieuwe bijbelvertaling.

Greijdanus en Grosheide vonden elkaar in een periode in de geschiedenis van de Gereformeerde Kerken, waarin de verhouding tot de ethischen bepaald werd door een duidelijke scheidslijn. De discussies richtten zich op houding en gedrag jegens de ethischen binnen gereformeerde culturele en academische kringen. In de ogen van de 'jongeren', niet zelden beïnvloed door Bavinck, vormden de ethischen geen bedreiging voor de gereformeerden; zij herken- den hen als nabije geestverwanten. Het sinds 1911 verschijnende maandschrift voor christendom en cultuur *Stemmen des Tijds* had een redactie van ethischen en gereformeerden, terwijl de ethisch-gezinde Nederlandsche Christen Studenten Vereeniging (NCSV) in de jaren tien veel gereformeerde studenten onder haar leden telde. Greijdanus stond ver van deze 'jongeren' af, maar Grosheide was niet geheel vreemd aan hun geest. Toen omstreeks 1918 het verzet binnen de Gereformeerde Kerken tegen de ethischen echter sterker werd, ontried hij gereformeerde studenten het NCSV-lidmaatschap. Evenzo deden de Kamper hoogleraren, inclusief Greijdanus.<sup>37</sup>

in verband met deze omstandigheden binnen de Gereformeerde Kerken berichtte Grosheide aan Van Veldhuizen, dat hij zich niet langer vrij voelde mee te werken aan het vertaalproject. Van Veldhuizen verloor hem echter niet uit zijn benarde positie: 'Even meld ik u de ontvangst van uw schrijven, dat mij een zeer groote teleurstelling berokkent. (...) Mijns inziens kunt ge niet als anonymus meedoen, maar ook niet heengaan.'<sup>38</sup> Onder invloed van de kerkelijke toestanden werd hun samenwerking dus minder intensief. De vriendschappelijke banden bleven, maar zaken deed Grosheide sindsdien meer met Greijdanus dan met Van Veldhuizen.

Het verschil tussen Van Veldhuizen en Greijdanus bleek Grosheide nog eens uit beider reactie op zijn rectorale oratie van 20 oktober 1918 over *De eenheid der nieuw-testamentische Godsopenbaring*. Van Veldhuizen schreef dat het wel niet nodig zou zijn 'te schrijven wat we niet en wat we wel eens zijn, dat weet ge a priori. Ik heb zelfs den indruk, dat ge kieschheidshalve als ge mij met anderen bestrijdt, ge opzettelijk namen hebt verzwegen.'<sup>39</sup> Greijdanus daarentegen ervoer de oratie als een stimulans: